

Előszó

A győri Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola 2010 végén rendezett országos tudományos konferenciája két célt szolgált. Országos fórumot biztosított 9 magyar és 3 külföldi doktori iskola PhD hallgatói által készített dolgozatok magyar, illetve angol nyelvű bemutatására és megvitatására. Az országos tudományos konferencián továbbá lehetőséget kaptak egyetemi vezető oktatók és kutatók arra, hogy a PhD hallgatók szekcióbeli kiselőadásait megelőzően ismertessék a konferencia témájával összefüggő kutatásaik eredményeit.

A győri doktori iskola korábban is rendezett olyan tudományos tanácskozássokat, ahol a tapasztaltabb oktatók és kutatók a saját PhD hallgatóik előtt tartottak gondolatébresztő vitaindító előadást, a doktori iskola hallgatói (leendő kutatótársaink) pedig kérdezhettek és véleményt nyilváníthattak.

2010 decemberében pedig mindezt kibővítették azzal, hogy a plenáris ülésen, illetve a szekciók bevezetőjében az ország minden részéből és külföldről meghívott PhD hallgatók előtt ismertették az állam és jog alapvető értékeivel összefüggő kutatásaik eredményeit. A senior kutatók az állam és a jog három nagyobb értékcsoportjából: a demokrácia, a jogállamiság és a hatékonyság értékrendjéből kiválasztott alapértékek bemutatásakor többek közt felhívták a figyelmet arra, hogy az adott alapértékek többféle megjelenési formája van, többféle megoldás szolgálhatja az alapérték lényegének érvényesülését, védelmét. Am ezek a különféle nemzeti és korszakbeli megoldások csak az alapérték lényegi irányultsága mentén, azt nem sértve kerülhetnének bevezetésre. Az állam és a jog gyakorlatában sajnos nem ritka az olyan eset, amikor a fenti követelményt nem tartják be.

Az országos konferencia plenáris ülésén mintegy 100 fő vett részt. Több mint 80 PhD hallgató küldte be dolgozatát, amit nyolc szekcióra bontva vitattak meg. A legnagyobb érdeklődés az európai jogi és nemzetközi jogi témák, a polgári jogi témák, valamint az alkotmányjogi és a közigazgatási jogi témák iránt nyilvánult meg. Ezekben a témakörökben két-két szekciót szerveztünk, a jogelméleti és a büntetőjogi témákat pedig egy-egy szekcióban dolgozták fel. A szekciókban 60 kiselőadást tartottak az állam- és jogtudományi, a politikatudományi, valamint a regionális gazdaságtudományi doktori iskolák hallgatói, 54-en magyar doktori iskolából, 6-an pedig cseh és szlovák egyetemekről érkeztek. Az Európai Jogi Szekció 10 dolgozatát angol nyelven írták, illetve adták elő. A szóban felvezetett változataikat e kötet tartalmazza, a kötetet Smuk Péter egyetemi docens, a győri doktori iskola titkára szerkesztette.

PROF. DR. VEREBÉLYI IMRE
egyetemi tanár,
az SZE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola vezetője

Az állam és jog alapvető értékei

plenáris ülés

ERDŐS CSABA
doktorandusz, SZE AJDI

A 2010. december 10-én, a győri Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolája által szervezett „Az állam és jog alapvető értékei” című konferencia plenáris ülésén a doktori iskola professzorai adták elő az alapvetést és a vitaindítást egyaránt szolgáló gondolataikat. A népes publikum az egyetem Hangversenytermében, a volt Zsinagóga épületében *dr. Szalay Gyula* dékán köszöntőjét követően *dr. Bihari Mihály* egyetemi tanárnak, alkotmánybírónak, *dr. Szigeti Péter* tanszékvezető egyetemi tanárnak és *dr. Verebélyi Imre* egyetemi tanárnak, a Doktori Iskola vezetőjének előadását hallgatta.

A plenáris ülés elnöke, **Szalay Gyula** a konferencia résztvevőinek köszönését követően röviden bemutatta a Széchenyi István Egyetemet, a képzési kínálattól a szervezeti felépítésen keresztül a három doktori iskola tevékenységéig, majd kifejezte a résztvevők nagy száma miatti örömét. Kiemelte, hogy az ország valamennyi doktori iskolájából érkeztek doktoranduszok, s külön üdvözölte az univerzitás cseh partnerintézményének, a brnói Masaryk Egyetem PhD-hallgatóit.

Bihari Mihály az értékek megjelenési formáit, szerepét, funkcióját mutatta be a sok hétköznapi életből vett példával illusztrált, mégis a probléma filozófiai mélységeit boncolgató, „*Értékek és értékrendszerek*” című előadásában. Mint elmondta, az értékekkel foglalkozó tudományág a filozófia egyik legelvontabb területe, amelyet jól mutat az is, hogy az érték mint filozófiai kategória makacsul ellenállt a definíciós kísérleteknek. A fogalom meghatározásával három módon kísérleteztek:

- Az első tudományos fogalmaknál általánosan használandó, néhány mondatos definíció meghatározása, ez azonban – éppen a kategória elvontsága miatt – nehézségekbe ütközik.
- A második módszer a fenti sikertelenségéből okulva teljesen elutasítja a fogalmi meghatározást, és a rámutatás eszközével él: mindenki önállóan dönti el, hogy neki mi jelent értéket, s a számára értékesre egyszerűen rámutat: „Nekem ez az érték!”
- A definíciós nihilizmus és az első megoldás között helyezhető el a harmadik megoldás: ez az értékek működés közbeni bemutatását jelenti.

Az előadó a harmadik módszert választotta, amit azzal indokolt, hogy az értékek a mindennapi életünk egészét áthatják, legfeljebb nem vesszük ezt észre. Az értékek nem tudatosodnak, legalábbis fogalmilag nem tudatosulnak az emberekben, s néha heurisztikus élményben van részük, amikor rádöbbennek arra, hogy valójában egy érték determinálta magatartásukat. Annál kevésbé ismerhető fel, hogy egy-egy értéket követve cselekszünk, minél inkább belénk ivódott az adott érték. Az érték mindennapi viszonyokban, mindennapi életün-